

[Statsministeren.]

en Erstatningssums Størrelse ved en foretagen Ekspropriation kan forelægges Højesteret, saafremt Regeringen skønner, at der foreligger ganske særlige Forhold, og at en yderligere Prøvelse maa anses for ønskelig. Højesteret kan da, saafremt Retten finder, at foreliggende Omstændigheder gør det tvivlsomt, om den fastsatte Erstatning er passende, udpege særlig sagkyndige og uvildige Vurderingsmænd til paa ny at underkaste Erstatningssummen en Prøvelse, og denne Afgørelse er derefter den endelige.

I § 83 indeholdes den gældende Grundlovs Regel om Borgernes Ret til uden forudgaaende Tilladelse at danne Foreninger i ethvert lovligt Øjemed, men i et nyt Stykke tager man Sigte paa den beklagelige Kendsgerning, at der kan dannes Foreninger, der virker ved eller søger at naa deres Maal ved Vold, Anstiftelse af Vold eller lignende strafbar Paavirkning af anderledes tænkende, ligesom man kan befrygte en Virksomhed med det Formaal at berøve Borgerne eller Grupper af disse visse af de ved Grundloven tilsikrede Friheder og Rettigheder, saasom Trosfrihed, Trykkefrihed, Forenings- og Forsamlingsfrihed. Saadanne Foreninger skal kunne opløses ved Dom, og Sager om disse Forhold foreslaas henlagt til Rigsretten.

Endvidere skal jeg nævne, at man har udvidet Indholdet af Grundlovens § 73, som i den nuværende Form blot siger: „Folketingsudvalget har ved Lov.“ I det Forslag, som nu foreligger, indeholdes samme Bestemmelse i § 71, og den har faaet en Tilføjelse til Betyggelse af de kirkelige Interesser, idet det bestemmes, at Ændringer vedrørende Kirkens indre Forhold kun kan gennemføres, efter at Forhandlinger er ført med Biskopperne. Endvidere bestemmes, at de til Folkekirken henlagte Midler kun maa anvendes til kirkelige Formaal. Forfatningskommissionen havde under sine Forhandlinger drøftet dette Spørgsmaal og havde i sin Betænkning fremsat nogle Bemærkninger om disse Forhold, men under Forhandlingerne i Folketingsudvalget enedes man om at indsatte Bestemmelser, svarende til de i Kommissionsbetænkningen fremsatte, direkte som Bestemmelser i Grundloven for helt at imødegaa en tilstedeværende, men sikkert i og for sig ubegrundet Frygt.

Man har ment at burde bevare Rigsretten til Paadømmelse af Sager mod Ministre samt, som allerede nævnt, Sager om Opløsning af politiske Foreninger. Endelig er der

ligesom hidtil aabnet Adgang til, at Rigsretten kan faa overdraget at paadømme Forbrydelser, der er særdeles farlige for Staten, hvis Den Forenede Rigsdag bifalder, at dette sker.

Der er ved Siden af Grundlovsforslaget fremsat Forslag til Ministeransvarlighedslov, Forslag til Lov om Rettergangen ved Rigsretten samt Forslag til ny Valglov, overensstemmende med de i Grundlovsforslaget indeholdte nye Bestemmelser om Rigsdagens Sammensætning m. v. Endelig nævner jeg, at der ved tre midlertidige Bestemmelser er givet Beføjelse for den Rigsdag, der fremgaar af Bekræftelsesvalgene, til at fungere i de Maaneder, der maatte forløbe, inden Valg i Henhold til den nye Grundlov kan blive afholdt. Dog er det altsaa ved disse midlertidige Bestemmelser fastslaaet, at de nye Valg skal afholdes saaledes, at Rigsdagen kan træde sammen den første Tirsdag efter 1. November.

Jeg har hermed givet en kort Redegørelse for Hovedindholdet i det Forslag, som jeg anbefaler. Det er, som sagt, ikke de store Principper, der er til Behandling ved dette Forslag. De fleste her i Landet befinder sig jo paa Demokratiets Grund i principiel Henseende. Det, som drages frem ved dette Grundlovsforslag, er de Punkter, som man allerede pegede paa i 1915, og som igen blev fremdraget ved den Revision, der fandt Sted i 1920. De, der havde Flertal i Landstinget i 1915, fremtvang den utilfredsstillende Ordning, som nu foreslaas ophævet: et Tokammersystem uden Adgang til at skaffe Uoverenstemmelser ud af Verden, en urimelig Deling af Vælgerne efter Alder og et Forsøg paa at beskytte Landstinget ved faktisk Uopløselighed. Denne Ordning har hurtigere, end det ellers vilde være sket, kaldt Grundlovs-sagen frem paa ny, og nu kan man ikke komme uden om Foretagelsen af de nødvendige Ændringer:

Jeg gentager min Beklagelse af, at denne Sag ikke igen har samlet Partierne, men denne Beklagelse kan naturligvis ikke nu hindre Sagens Gennemførelse. Vi lever i et Samfund, hvor Demokratiets Statsform er anerkendt, og hvor vi har et stort Befolkningsflertal, som ønsker at styrke og udbygge det demokratiske Statssystem, hvilket sker ved Gennemførelsen af det Grundlovsforslag, som er vedtaget af Folketingsudvalget, og som jeg anbefaler til velvillig Behandling og til Vedtagelse ogsaa i Landstinget.

Jeg indrømmer, at det maaske kan synes ejendommeligt, at Landstinget nu